

Hart voor Borne

Verkiezingsprogramma 2026–2030

Het kan wél

Het kan wél

Inleiding

Met trots presenteert D66 Borne haar verkiezingsprogramma 2026 – 2030. Wij zijn trots op wat goed gaat in onze mooie gemeente. En er gaat véél goed, toch kan een aantal dingen beter.

Borne boeit en Borne bruist. Borne heeft haar eigen karakter. Onze ligging is uniek: we zijn onderdeel van de stedelijke as van Twente door onze centrale ligging tegen Hengelo aan. We zijn heel goed bereikbaar door onze ligging aan het spoor en aan de A1/A35. Tegelijkertijd liggen we midden in het groen, met aan de ene kant landgoed Twickel en aan de andere kant het platteland van Noordoost Twente.

Borne is en blijft daarom wat D66 betreft een zelfstandige gemeente. Wij zien dat als cruciaal om recht te doen aan onze ligging en ons karakter. Wél zien we dat er veel en grote uitdagingen op de gemeente afkomen. Uitdagingen op het gebied van wonen, op het gebied van zorg, op het gebied van een gezonde en duurzame leefomgeving. De gemeentelijke organisatie is te klein om al die opgaven in haar eentje aan te kunnen. D66 Borne is daarom een groot voorstander van samenwerking met naburige gemeenten.

Ons motto is:

Eigen beleid en beheer waar het kan, samenwerking waar het moet.

Wij kijken er naar uit om de komende periode een stevige en constructieve bijdrage te leveren aan de Bornse gemeentepolitiek. Als D66 Borne hanteren we de kernwaarden van D66 (zie: 5 richtingwijzers in hoofdstuk 10) als basis, maar bepalen we voor gemeentelijke vraagstukken zelf onze standpunten, onafhankelijk van Den Haag.

Ons nieuwe team kent een mooie mix van frisse ideeën, stevige lokale wortels en bestuurlijke ervaring. Wij zijn er klaar voor en hebben er zin in! Doet u mee?

Inhoudsopgave

1. Wonen in Borne	3
2. Meedoen in Borne	7
3. Opgroeien in Borne	10
4. Leven in Borne	14
5. Oud worden in Borne	19
6. Duurzaam Borne	22
7. Veiligheid in Borne	25
8. De Gemeente	27
9. De vijf Richtingwijzers van D66	30

Hoofdstuk 1

Wonen in Borne

Wonen in Borne

Kernboodschap

D66 wil voldoende woonplekken voor iedereen. Al onze straten en buurten hebben een gevarieerd en betaalbaar woonaanbod nodig. Daarom voegen wij vooral woningen toe voor kleine huishoudens én zorgen wij dat het aandeel (sociale) huurwoningen omhoog gaat. Bovendien willen wij dat nieuwe woningen zorggeschikt zijn.

Borne kan nog stevig groeien als onderdeel van de groei van heel Twente. Dat gaat naast nieuwbouw vooral over: “hoe vinden we voldoende woonplekken voor iedereen”, ook in bestaande gebouwen.

Dat vraagt om een gemeente die daar actief op stuurt en regie neemt.

Wonen in Borne

De woningmarkt werkt niet meer: woning- en huurprijzen zijn te hoog en er is sprake van woningnood. Dat geldt voor heel Nederland en Borne is daarop helaas geen uitzondering. Borne is een fantastisch dorp om te wonen maar is voor te veel jongeren onbetaalbaar geworden. Een deel van de oorzaken kan alleen door de Rijksoverheid worden opgelost. Wij richten ons in dit verkiezingsprogramma daarom op de problemen waarbij onze gemeente zinvolle maatregelen kan nemen.

Voor ons is de opgave “hoe vinden we voldoende woonplekken voor iedereen” net zo belangrijk als nieuwbouw.

Onze woningvoorraad is onevenwichtig opgebouwd

De woningvoorraad in Borne is onevenwichtig opgebouwd. Gemiddeld zijn onze woningen te groot (want eengezinswoningen) en te duur. Zeker in de Bornsche Maten is (veel) te weinig aanbod in het betaalbare segment. Wij streven naar een evenwichtige verdeling in elke buurt, via de verdeelsleutel 30% sociale huur, 40% middenhuur of betaalbare koop en 30% vrije sector (duurdere koop of huur).

Het aandeel (sociale) huurwoningen in Borne moet omhoog!

- D66 Borne wil dat al onze straten en buurten een **gevarieerd woningaanbod** kennen. Geen villawijken of straten met alleen maar sociale woningbouw, maar overal een goede mix voor oud en jong, en voor alle inkomensgroepen.

We wonen te groot

In Nederland hebben we per persoon méér m²-woonoppervlak tot onze beschikking dan in de ons omringende landen. Dat komt doordat het grootste deel van onze woningvoorraad uit de jaren '60 en '70 komt. In die tijd werden er vooral eengezinswoningen gebouwd – en ook nu nog zien we dat type woningen het liefst wordt aangeboden door projectontwikkelaars.

Onze samenleving is echter sterk veranderd: de gemiddelde huishoudgrootte is sterk afgenomen door vergrijzing en doordat partners tegenwoordig makkelijker uit elkaar gaan dan 50 jaar geleden.

Wat wij willen:

- D66 Borne wil dat al onze straten en buurten een **gevarieerd woningaanbod** kennen. Geen villawijken of straten met alleen maar sociale woningbouw, maar overal een goede mix voor oud en jong, en voor alle inkomensgroepen.
- Bij grootschalige nieuwbouw een veel groter aandeel woningen voor **kleine huishoudens** afdwingen.
- Bij inbreidingslocaties uitsluitend inzetten op woonruimtes voor kleine huishoudens.
- **Leegstand gaan we actief aanpakken!** We beginnen bij omvorming van bestaand vastgoed, zoals kantoorpanden en winkels.
- **Woning- en kavelsplitsing actief bevorderen**, inclusief het zogenaamde “optoppen” (toevoegen van een woonlaag op bestaande panden).

We willen het voor ouderen makkelijker maken om hun bestaande grote woning te verlaten

Nederland vergrijst. Als kinderen het huis uit zijn en/of als een partner is overleden, blijven veel bewoners in hun oude, te groot geworden woning wonen. Dat kan verschillende redenen hebben, van ‘goede herinneringen en fijne, vertrouwde woning’, tot ‘geen geschikte woonruimte dichtbij beschikbaar’ en ‘verhuizen naar een andere huurwoning is duurder’.

Wat wij willen:

- In elke buurt voldoende **zorggeschikte woningen** voor senioren realiseren, bijvoorbeeld via het ‘Woonwies’-concept zoals wordt gerealiseerd in o.a. Losser: dit zijn woningen voor ouderen waar je zelfstandigheid woont maar waar zorg en gezelligheid altijd dichtbij zijn. Je hoeft dus niet te verhuizen als je ouder wordt of meer hulp nodig hebt.
- In de prestatieafspraken met de woningcorporaties opnemen dat ouderen die kleiner willen gaan wonen niet ‘gestraft’ worden met een hogere huur.
- Naast mantelzorgwoningen, willen we dat ook pré-mantelzorgwoningen mogelijk worden gemaakt.

Huizen zijn te duur en dat vertaalt zich in veel te hoge grondprijzen

- Onze overheid is sinds de jaren ’80 eigen woningbezit fors gaan promoten. Niet alleen door de hypotheekrenteaftrek, maar ook door bijv. premie-A woningen. Woningbouwverenigingen zijn tegelijkertijd ‘omgevormd’ tot woningcorporaties en in hun mogelijkheden beperkt o.a. door de verhuurdersheffing.

- De prijzen van woningen – en vooral de onderliggende waarde van de grond – zijn daardoor enorm gestegen. Door die hoge grondprijzen is het bijna onmogelijk geworden om sociale woningbouw te realiseren zonder dat er geld bij moet. En als gemeente is het vervelend om via grondprijzen te moeten subsidiëren (om betaalbare bouw te kunnen realiseren) als vervolgens na een aantal jaren de woning verkocht wordt en de winst door anderen dan de gemeente wordt opgestreken.
- Kortom: grond is cruciaal. Bezit van grond is een stuurmiddel, op korte termijn (welke type woning) en op lange termijn (woningen betaalbaar houden).

Wat wij willen:

- D66 wil dat Borne weer zelf de regie neemt in woningbouw door zelf te ontwikkelen en zelf een grondportefeuille op te bouwen.
- Daarvoor dient de gemeente weer een **grondbedrijf** op te bouwen. Dat kan zelfstandig, maar waarschijnlijk beter door expertise te bundelen met buurgemeenten. Actief grondbeleid, dus actieve verwerving van grondposities is noodzakelijk.
- De gemeente blijft waar mogelijk eigenaar van de grond, en verkoopt deze niet (ook niet voor bijv. transformatorhuisjes).
- Ook grond voor woningbouw gaat de gemeente niet meer verkopen, maar uitgegeven in **erfpacht**. Zolang de gemeente kan lenen tegen een lager rentepercentage dan de hypotheekrente (en de canon daarop afstemt) levert dit de gemeente inkomsten op én is dit niet duurder voor bewoners.
- Om het effect van prijsstijgingen nog verder in te dammen, willen wij dat de gemeente **coöperaties woonvormen** bevordert, zoals deze bijv. in Duitsland en Oostenrijk gemeengoed zijn. In een wooncoöperatie ben je gemeenschappelijk eigenaar, en “huur” je van jezelf. Je kunt alleen eigenaar zijn als je er zelf woont, en je aandeel gaat bij vertrek altijd terug naar de coöperatie. Waardestijgingen blijven zo in de coöperatie en leiden niet tot huurstijgingen.

Andere punten met betrekking tot wonen die D66 Borne belangrijk vindt:

- Kavels voor woningbouw zijn wat ons betreft zo klein mogelijk: daarmee kunnen prijzen van woningen zo laag mogelijk gehouden worden, juist voor mensen met een krap budget. Om die kleinere kavels hoort dan wel meer gemeenschappelijk groen: daarmee stimuleren we onderling contact.
- De groep met een urgentieverklaring groeit. Daarom zouden we op een aantal plaatsen permanent gebouwen moeten reserveren voor ‘**urgenten**’. Of dit nou statushouders zijn, of mensen die net uit een scheiding komen: er is snel een plek beschikbaar.
- Als woningen, schuren of kantoren lang leeg staan of slecht onderhouden worden willen wij sneller en steviger ingrijpen. Daar is een juridisch instrument voor: het zogenaamde Welstandsexces. Om dat instrument in te kunnen zetten, moet Welstandsexces opgenomen zijn in het gemeentelijk beleid. Dat wil D66 Borne snel regelen!
- Goede regels zijn belangrijk, maar hebben geen effect als we ze niet handhaven. Daarom wil D66 Borne dat we Handhaving versterken in onze gemeente, in de volle breedte.

Hoofdstuk 2

Meedoen in Borne

Meedoen in Borne

Kernboodschap

D66 wil dat iedereen in Borne met plezier leeft en mee kan doen. Dat vraagt om een gemeente die (ook financieel) ondersteunt waar nodig én om verenigingen waar iedereen zich welkom voelt. Cultuur en evenementen houden Borne bruisend!

Het Sociaal Hus vinden wij belangrijk. Naast deze individuele ondersteuning is er meer nodig. D66 Borne wil dat er weer opbouwwerkers komen: betaald door de gemeente maar ván onze buurten. Iedereen moet makkelijk en veilig over straat kunnen gaan. Iedere keer dat ergens een straat open gaat voor werkzaamheden, is een kans om dat te verbeteren!

Meedoen in Borne

De meeste mensen ervaren Borne als een leuk dorp om te wonen en te werken. Een dorp om trots op te zijn!

Toch wil D66 graag oproepen tot alertheid. Wat van buitenaf gezien leuk gezellig en voor iedereen toegankelijk lijkt, is in de praktijk voor bepaalde mensen soms veel minder leuk, gezellig en toegankelijk.

In Borne wonen ook mensen die het gevoel hebben niet mee te kunnen doen en zich daarom niet betrokken en opgenomen voelen in de gemeenschap. Aspecten als inkomensverschillen, beperkte toegang tot de arbeidsmarkt, fysieke en/of mentale beperkingen, ouderdom, seksuele geaardheid, geloofsovertuiging of een moeilijke start in het leven kunnen dit gevoel van er buiten staan versterken.

Iedereen voelt zich welkom bij onze verenigingen

D66 Borne vindt dat Borne toegankelijk moet zijn en open moet staan voor iedereen. Het mag niet uitmaken wie je bent en wat je doet of hoe je denkt. Wij vinden het daarom heel belangrijk dat de gemeente Borne nog sterker inzet op het uitbouwen en uitdragen van de werkzaamheden van het **Sociaal Hus**. Dit is een super initiatief maar wij merken dat nog te veel Bornenaren niet voldoende weten wat dit voor hen zou kunnen betekenen.

Daarnaast vindt D66 Borne dat onze gemeente verenigingen zou moeten stimuleren om mensen die moeilijk aansluiting kunnen vinden actief bij hun vereniging te betrekken. We willen verenigingen die zich hier actief voor inzetten en komen met goede voorstellen belonen met extra middelen. Positieve stimulans met duidelijke consequenties: heb je hierop geen actief beleid dan kan je ook minder aanspraak maken op middelen van de gemeente. Samen moeten we Borne open en inclusief maken. Iedereen moet mee kunnen doen.

Verenigingen en instellingen hebben een belangrijke taak in het laagdrempelig houden van de toegang tot hun activiteiten. D66 wil dat we verenigingen daarbij actief ondersteunen via een **verenigingsondersteuner**.

Verbeter de fysieke toegankelijkheid

Veel mensen met een beperking ervaren delen van Borne als moeilijk toegankelijk. D66 Borne wil dat onze gemeente in 2035 geheel toegankelijk is voor mensen met een beperking. Daarvoor willen we met Bornse ervaringsdeskundigen in kaart brengen welke knelpunten er in Borne zijn. Samen met hen willen we een plan van aanpak opstellen. Onze belangrijkste speerpunten daarbij zijn:

- Binnen 10 jaar alle hoofdroutes door Borne goed en prettig toegankelijk maken voor mensen met een beperking en ouderen.
- Alle publieke gebouwen voorzien van de juiste hulpmiddelen zodat mensen met een beperking zich makkelijk en veilig kunnen verplaatsen.
- Speeltuinen, verenigingen, sportverenigingen en sportfaciliteiten goed toegankelijk voor iedereen.
- Tijdens evenementen is het centrum voor mindervaliden vaak niet bereikbaar, andere afzettingen van de wegen kan dit verbeteren.
- Trottoirs zijn obstakelvrij en minimaal 2 meter breed.

Bestaanszekerheid en toegankelijkheid

Toegankelijkheid vertaalt zich volgens D66 Borne ook naar voldoende financiële middelen. Wij vinden dat je inkomen je niet mag beperken in de toegang tot basis behoeftes als wonen, onderwijs, cultuur en sport en evenementen. Wij vinden dan ook dat Borne alles in het werk moet stellen om mensen te ondersteunen op deze behoeftes en zaken als wonen onderwijs, sport en cultuur betaalbaar te houden, juist voor mensen met een krap budget. D66 Borne wil dat de gemeente het juist voor deze groep makkelijker maakt om mee te doen.

Herintroductie opbouwwerkers

De gemeente is er voor álle inwoners. Waar het gaat om individuele ondersteuning hebben we daarvoor het welzijnswerk en het Sociaal Hus: een prachtige voorziening die versterkt mag worden. Naast deze individuele ondersteuning is er ondersteuning nodig van onze gemeenschappen in de dorpen en buurten. Daarvoor willen wij weer **opbouwwerkers** aannemen: betaald door de gemeente met als opdracht aan de kant van onze inwoners te staan en zichtbaar te maken wat er leeft.

Cultuur en evenementen houden Borne bruisend

Borne biedt veel aan haar bewoners. De agenda staat mede namens de inzet van veel organisaties en enthousiaste vrijwilligers behoorlijk vol met **mooie culturele evenementen**. D66 Borne zou de organisatoren hiervan beter willen ondersteunen. Door het stellen van duidelijke voorwaarden en het ondersteunen van verenigingen bij het aanvragen van vergunningen kan de gemeente het organiseren eenvoudiger maken. Daarnaast willen we kleine initiatieven makkelijk mogelijk maken door het verstrekken van kleine start subsidies.

De **bibliotheek** vinden we een belangrijke voorziening die voldoende financiële middelen verdient. De bibliotheek willen we versterken: het is een belangrijke ontmoetingsplek waar veel verschillende groepen plezier van hebben.

Hoofdstuk 3

Opgroeien in Borne

Opgroeien in Borne

Kernboodschap

D66 wil dat al onze jeugd veilig en fijn op kan groeien in Borne. Dat begint thuis én vraagt – naast voldoende aandacht op school en bij verenigingen – om aantrekkelijke ontmoetingsplekken, de inzet van jongerenwerkers en een Jongeren Activiteiten Centrum.

Extra aandacht geven wij aan de leeftijd rond 18 jaar, omdat nu veel zorg op die leeftijd wegvalt. Wij willen dat er woonruimte komt voor deze groep waar ze met (lichte) begeleiding zelfstandig leren en kunnen wonen.

Opgroeien in Borne

D66 Borne wil dat de gemeente actiever inzet op het ondersteunen van onze jeugd. Door alle maatschappelijke ontwikkelingen (zoals het gebruik van sociale media) zijn er teveel jongeren die zich eenzaam voelen of op andere manieren niet lekker mee kunnen doen. Daarom willen wij:

- Een **Jongeren Activiteiten Centrum**: een goede plek voor jongerenwerkers waar zij activiteiten kunnen organiseren.
- Aantrekkelijke ontmoetingsplekken.

Jeugdzorg

De jeugdzorg bestrijkt een breed terrein: van kleine hulpvragen tot uiterst complexe zorg. Juist bij die laatste groep gaat het vaak mis. Zodra jongeren 18 jaar worden, stopt de jeugdzorg in principe. Hoewel er een regeling voor verlengde jeugdzorg tot 23 jaar bestaat, wordt die in de praktijk lang niet altijd toegepast. Het gevolg is dat jongeren die nog steeds ondersteuning nodig hebben, te vaak aan hun lot worden overgelaten.

D66 Borne vindt dat ieder kind en iedere jongere recht heeft op duidelijke, betrouwbare en samenhangende ondersteuning. Daarom willen wij dat jongeren met complexe problematiek altijd een **vaste regisseur** krijgen. Deze regisseur bewaakt het overzicht, coördineert de hulp en zorgt ervoor dat instanties samenwerken in plaats van langs elkaar heen werken. D66 Borne vindt het ook belangrijk dat er binnen de gemeente Borne plekken beschikbaar zijn waar jongeren begeleid kunnen wonen.

Daarnaast moet de regisseur er nadrukkelijk voor zorgen dat de overgang naar volwassenheid soepel verloopt. Geen jongere mag nog op straat belanden omdat hij of zij 18 wordt. Met goede begeleiding, maatwerk en verlengde jeugdzorg waar nodig, kan ieder jongere in Borne bouwen aan een veilige en kansrijke toekomst.

Onderwijs & kinderopvang

Veel van wat er kan en moet in het onderwijs wordt bepaald in Den Haag. De rol van de gemeente is beperkt, en gaat vooral over onderwijshuisvesting. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor de totstandkoming van de Lokale Educatieve Agenda (LEA). En vanuit die verantwoordelijkheid kan de gemeente best veel bereiken!

D66 Borne wil:

- Dat de gemeente overal inzet op de vorming van **Integrale Kindcentra** (IKC's) zodat onderwijs en kinderopvang standaard gecombineerd worden.
- Een goede spreiding van IKC's over de gemeente.
- Aandacht voor kwetsbare kinderen: **een goed ontbijt voor elk kind**.
- Aandacht voor bewegingsonderwijs: voldoende vakkrachten en herinvoering **schoolzwemmen**.

Sportvoorzieningen

Borne heeft veel en goede sportvoorzieningen. Wat we willen versterken is het bewegen in de openbare ruimte: denk aan trapveldjes en ruimte voor natuurlijk spelen.

Er is één belangrijke voorziening die we missen en dat is een **buitenzwembad**. Het zou mooi zijn als dat bij ons binnenbad gerealiseerd kan worden, zodat de basisfaciliteiten (bijv. kleedhokjes) dubbel gebruikt kunnen worden. Goede zwembaden zijn bovendien onmisbaar voor het – jaarrond – goed kunnen organiseren van schoolzwemmen.

Andere voorzieningen die wij voor Borne willen ontwikkelen zijn een skatebaan en een atletiekbaan.

Gezondheidszorg in Borne

Gezondheid is in Nederland sterk gekoppeld aan opleiding en inkomen. De verschillen in levensverwachting, en dan vooral in gezonde levensjaren, zijn groot. D66 staat voor kansengelijkheid en daarom is dit verschil voor ons onverteerbaar.

Wij benaderen gezondheid vanuit algemene preventie: een gezonde leefomgeving. Daarom vinden wij de inrichting van de openbare ruimte van groot belang. Daarom vinden wij het zo belangrijk dat iedereen kan meedoen en fijn kan wonen. Goede gezondheid begint bij gezond opgroeien.

Wij zien een aantal grote ontwikkelingen die de gezondheid van onze jeugd bedreigen. Dat loopt van de eenzijdige focus in het onderwijs op cijfers (inclusief opdringerige leerlingvolgsystemen) tot smartphone- en social media gebruik tot roken, vaperen, alcohol en ander middelengebruik.

Wetgeving op deze onderwerpen moet vanuit het Rijk komen. En toch kan de gemeente veel doen. Via afspraken met het onderwijs en onze verenigingen. D66 Borne wil dat de gemeente hierin de regie pakt en tot concrete afspraken komt met relevante partners.

Naast preventie is er ook voldoende zorg nodig. Dat begint bij voldoende huisartsen. Wij willen dat de gemeente mét onze huisartsen inzet op uitbreiding van de huisartsenzorg zodat wachtlijsten kunnen worden beperkt. Op dit moment staan er 500 inwoners op de wachtlijst, en daarnaast zijn er veel Bornenaren die nog bij hun huisarts in hun vorige woonplaats staan ingeschreven: een onwenselijke situatie. Helemaal als we gaan groeien! Een eerstelijns gezondheidscentrum is een belangrijke doelstelling die alleen bereikt kan worden als de gemeente Borne met de huisartsen meedenkt in de opties voor huisvesting. Dit kan bijvoorbeeld door bij ontwikkeling van nieuwe woningplannen ook ruimte voor maatschappelijke en gezondheidsvoorzieningen te reserveren, die voor betaalbare – niet commerciële – prijzen worden aangeboden.

Hoofdstuk 4

Leven in Borne

Leven in Borne

Kernboodschap

Onze openbare ruimte is kostbaar. D66 Borne wil dat openbare ruimte allereerst een fijne plek is voor al onze inwoners om elkaar te ontmoeten en te spelen. Meer ruimte voor groen is daarbij onmisbaar net als het aantrekkelijker maken van wandelen en fietsen.

Borne ligt op de as Almelo – Enschede. Op deze as willen wij hoogwaardig openbaar vervoer: in 2040 elke 5 tot 10 minuten een rit en met voldoende haltes.

Ons dorpshart maken we aantrekkelijker door doorgaand verkeer er omheen te leiden en ruimte te maken voor parkeren aan de rand van het centrum.

Openbare ruimte en verkeer

Openbare ruimte is schaars. Goede inrichting van openbare ruimte draagt bij aan woon- en leefplezier. Dus overall ruimte om elkaar te ontmoeten, gewoon lekker te zitten en te ontspannen. Voldoende groen bovendien: wetenschappelijk is aangetoond dat een groene omgeving een positief effect heeft op gezondheid en welzijn van mensen. Bovendien is dat groen hard nodig vanuit klimaatadaptatie en voor het versterken van de biodiversiteit. En: hoe mooi ons buitengebied ook is, Borne scoort onvoldoende op voldoende bomen (gemeten via boomkroonvolume: norm is 2,2m³ boomkroonvolume per m² landoppervlak, Borne krijgt de score matig met 1,5m³).

D66 Borne wil daarom dat bij elke gelegenheid waarbij de gemeente veranderingen in onze openbare ruimte aanbrengt, zij het hele ontwerp van de openbare ruimte heroverweegt. Met als uitgangspunten:

- **Inclusie: openbare ruimte is voor iedereen.** Om te zijn, te ontmoeten, te spelen en daarnaast om bij een andere bestemming te komen.
- **Gezondheid:** openbare ruimte dient onze gezondheid en welzijn te bevorderen. Door een groene en vriendelijke inrichting. Met voldoende schaduw, met bankjes waar je even kunt bijkomen (**3-30-300** regel: iedere inwoner ziet vanuit zijn woning minstens 3 bomen, 30% van de oppervlakte moet afgedekt zijn door een boomkroon en binnen 300 meter moet een park of ander openbaar groen bereikbaar zijn, zo is de natuur altijd dichtbij en toegankelijk).
- **Klimaatadaptief:** de openbare ruimte is essentieel om hitte, droogte en heftige neerslag goed op te kunnen vangen. Groen van voldoende omvang en kwaliteit is daarbij essentieel.
- **We onderschrijven het in de omgevingsvisie van Borne opgenomen principe van STOMP.** We stimuleren langzaam verkeer: dus eerst **Stappen en Trappen** (wandelen en fietsen), versterken **Openbaar Vervoer** en stimuleren deelvervoer (**Mobility as a service**). Pas daarna komt de **Particuliere auto**, waarvan we ons terdege realiseren dat we niet zomaar zonder kunnen.

De openbare ruimte is niet van de ene dag op de andere dag veranderd. Daarom vinden wij het zo belangrijk dat we dit ambitieus maar ook planmatig aanpakken, gekoppeld aan logische (onderhouds)momenten.

Dat is ook de enige manier om deze omslag betaalbaar te houden. D66 Borne is daarom voorstander van Meerjaren Investerings-Plannen, waarin alle grote budgetten die de gemeente heeft die met de openbare ruimte te maken hebben (onderhoud wegen, onderhoud riolering, onderhoud groen) worden gebundeld en gebiedsgericht worden ingezet.

Concrete maatregelen die D66 Borne wil nemen:

- De F35 loopt bij het station nu via de zogenoemde ovonde. Dit is een zeer gevaarlijk punt. We willen een onderzoek om te zien of een alternatief tracé haalbaar is.
- Maximumsnelheid binnen de bebouwde kom naar 30km/u . Daar zijn uiteraard een aantal uitzonderingen op te maken, zoals de Aamaatweg of de Azelosestraat tussen Kluft en spoor: belangrijke ontsluitingswegen die zijn voorzien van een vrij liggend fietspad.
- **Woonstraten** (de zogenaamde erfontsluitingswegen) **zijn leefstraten**. Langzaam verkeer heeft daar wat D66 Borne betreft altijd prioriteit; auto's zijn daar altijd te gast.
- Andere wegprofielen: trottoirs zijn obstakelvrij en minimaal 2 meter breed (liever eenzijdig een goed trottoir dan aan beide kanten een armzalig stoepje), in elke straat voldoende groen, ruimte creëren door meer straten eenrichtingsverkeer te maken voor auto's.
- Na een goede inrichting kunnen verkeersdrempels vaak verdwijnen. Verkeersdrempels vormen obstakels voor hulpdiensten maar zijn ook voor ouderen en mindervaliden erg ongemakkelijk. Bovendien zorgen drempels voor extra trillingen en geluidsoverlast voor omwonenden.
- Zodra de Stationsstraat en de Grote Straat heringericht wordt, wil D66 Borne dat er gekeken wordt naar geluidsarme bestratingsvormen.
- D66 Borne wil dat kinderen in heel onze gemeente vanaf ongeveer 8 jaar / groep 5 veilig en zelfstandig naar school kunnen.
- Met de komst van de Vloedbeltverbinding kan een groot deel van de N743 anders ingericht worden. Deze weg splitst Borne nu onnodig in twee delen. We noemen een aantal kansen:
 - Oud-Borne beter verbinden met de Bornse Maten (voor voetgangers en fietsers).
 - Minder auto's op straat in Oud-Borne door parkeerruimte (vergunninghouders) te creëren en parkeren in Oud-Borne zelf te beperken (beperkt aantal parkeerkofters voor invaliden/ouderen).
 - Stroom Esch natuurlijker verbinden met het centrum (tunnel kan vervallen).

Goed verkeerscirculatieplan voor ons centrum

Borne heeft een goed winkelbestand. Dat willen wij verder versterken! Dé manier om dat te doen is door het kernwinkelgebied aantrekkelijker te maken om te verblijven: om doorheen te wandelen, te slenteren en wat te eten en te drinken bij onze horeca.

De **verblijfskwaliteit** van het centrum willen we verder verhogen door pleinen en parkeerplaatsen te vergroenen. De herontwikkeling van de gemeentehuislocatie biedt ook de gelegenheid om goed na te denken over welke parkeerplaatsen en pleinen we willen benutten voor evenementen, en waar we juist willen vergroenen of parkeerplaatsen willen toevoegen.

Bij het verbeteren van de verblijfskwaliteit denken we naast groen aan 'blauw': water. Er zijn nog steeds een aantal straatnamen midden in Borne die duidelijk maken dat er in de vorige eeuw water stroomde door ons mooie dorp. Denk aan 'de Bleek', 'De Haven' en 'De Aak', maar ook aan het 'Brugstraatje'.

Terugbrengen van water helpt ook om de problemen te beperken met hoge grondwaterstanden / water in kruipruimtes waar op een aantal plaatsen in het centrum sprake van is.

Door een aantal wegen autovrij te maken kunnen we ons **kernwinkelgebied** helder afbakenen en **autovrij** maken. De Grotestraat (aan beide zijden van het centrum) en een deel van de Stationsstraat zijn zogenoemde “inlopers”: overgangsgebied tussen wonen en winkels. Winkels buiten dit gebied willen we stimuleren om te verhuizen naar het centrum.

De wegen die we autovrij zouden willen maken zijn de Nieuwe Kerkstraat en de Grotestraat tussen Nieuwe Kerkstraat en Oude Almloseweg. Daarnaast denken we aan een “knip” tussen Grote Straat en Stationsstraat ter hoogte van de Nieuwe Kerk en zien we graag dat het Dorsetplein autovrij wordt. Op deze manier blijft het centrum van alle kanten goed bereikbaar én heeft doorgaand verkeer er niets te zoeken.

Doorgaand verkeer kan om Borne heen via de Amerikalaan / Aamaatweg / Vloedbeltverbinding. Ten behoeve van verkeer uit Borne zelf dat aan de andere kant van ons centrum wil zijn denken wij aan een “centrumring” (route) via Royal Dragoons, Europastraat, Parallelweg (station), Azelosestraat en Prins Bernhardlaan.

Wij willen laten onderzoeken of de Von Bönninghausenstraat ook onderdeel kan zijn van deze **centrumring** voor lokaal verkeer (via Bekenhorst aansluiten op Sherwood Rangers / huidige N743).

Gekoppeld aan deze centrumring en het kernwinkelgebied willen we goede parkeervoorzieningen. Rond het kernwinkelgebied past kort parkeren (blauwe zone). Bij de herinrichting van de N473 tot centrumring past een goede parkeervoorziening voor lang parkeren, inclusief een aantal camperplekken. Hiervandaan kan dan een goede loopverbinding gemaakt worden naar/door Oud-Borne en het centrum. Zo versterken we ook recreatie en toerisme!

Schaalsprong Twente: As Almelo - Enschede

De regio Twente gaat een “schaalsprong” maken: tot 2050 komen er 60.000 woningen en 100.000 inwoners bij. Dat is afgesproken met het Rijk. Het leeuwendeel van deze opgave gaat gerealiseerd worden langs de zogenaamde “mobiliteitsassen”. Oftewel: langs onze snelwegen en spoorlijnen, zodat ze goed bereikbaar zijn.

Borne ligt op de belangrijkste verstedelijkingsas van Twente: van Almelo naar Enschede. Dat biedt ruimte voor groei (woningbouw) maar vooral op verbetering van de bereikbaarheid van onze gemeente.

Vanwege deze schaa sprong wil D66 dat langs deze hele as zowel de (snel)fietsverbinding als de **OV-verbinding fors verbeterd** wordt. Wij denken aan een tram-achtige verbinding tussen Almelo en Enschede met een hoge frequentie (1x per 5 a 10 minuten) en een flink aantal haltes waardoor deze lijn voor veel inwoners snel bereikbaar is.

Personenvervoer via rails zien we graag, goederenvervoer juist niet! Dit gaat immers bijna altijd om gevaarlijke stoffen, die alleen maar dóór Twente denderen en waar we verder als regio he-le-maal niets aan hebben. Goederenvervoer past niet bij onze druk bewoonde streek. Dit is een belangrijke opgave die we sámen met de hele regio en de provincie oppakken.

Groeiambitie versus buitengebied

Groeien langs de as Almelo-Hengelo steunen wij van harte. Dat maakt dat we op andere plaatsen extra zuinig moeten zijn op ons buitengebied. Een deel van ons buitengebied is goed beschermd doordat het onderdeel is van landgoed Twickel.

Ons landschap is van oorsprong **kleinschalig** en dat koesteren wij! D66 Borne vindt dat in ons buitengebied geen ruimte is voor grootschalige agrarische bedrijven. Wij willen dat we maximaal aansluiten – vanuit water en bodem sturend – bij ons karakteristieke landschap: ruimte voor akkerbouw en (volle grond) tuinbouw op de essen, gras (en dus melkvee) in de beekdalen. Initiatieven zoals Herenboeren Oale Esch passen daar perfect bij en ondersteunen wij van harte.

Hoofdstuk 5

Oud worden in Borne

Oud worden in Borne

Kernboodschap

Heel Nederland vergrijst, Borne ook.

D66 Borne wil dat Borne een dorp is waar je op een fijne manier oud kunt worden.

Een samenleving waarin je zo lang mogelijk zelfstandig kunt blijven, en zelfstandig kunt blijven wonen, met waar nodig goede ondersteuning en zorg dichtbij, met veel aanbod om mee te kunnen blijven doen.

Wonen voor ouderen

In onze paragraaf over wonen hebben wij al aangegeven hoe dat er volgens D66 Borne uit moet zou moeten zien:

- Levensloopbestendige- en betaalbare woningen;
- Ruimte voor mantelzorgwoningen en andere woonvormen;
- De overstap naar kleiner wonen niet belemmeren met hogere huur.

Belangrijk is dat er bij deze projecten ook gevraagd wordt wat de ouderen nodig hebben in en om het huis om zo lang mogelijk zelfredzaam te zijn.

Gezond oud worden

Op een fijne manier oud worden, betekent ook zo gezond mogelijk oud worden. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is deel kunnen blijven nemen aan de samenleving en aan activiteiten. In onze paragraaf over meedoen in Borne besteden we daarom aandacht aan de toegankelijkheid van het dorp en de voorzieningen, ook voor ouderen.

Blijven bewegen bevordert gezond oud worden. En om dit met vertrouwen te kunnen blijven doen is niet alleen passend bewegen maar ook valpreventie van groot belang. De gemeente Borne organiseert hier samen met zorgverleners cursussen voor. D66 wil graag dat de promotie van deze trainingen en de deelname goed gemonitord wordt, zodat deze effectief zijn en hier blijvend in geïnvesteerd kan worden.

Goede zorg, laagdrempelig en dichtbij

Met de vergrijzing neemt ook de druk op de zorg toe. Ondanks deze druk moet de ambitie in Borne overeind blijven: ouderen moeten kunnen rekenen op waardige, mensgerichte zorg, passend bij hun levensfase en behoeften. D66 Borne wil dat de gemeente organisaties die er zijn om het welzijn van ouderen te bevorderen blijvend ondersteunt.

Goede samenwerking tussen welzijn, huisartsen, wijkverpleging en mantelzorg is onontbeerlijk. D66 Borne wil dat de gemeente goed samenwerkt met zorgaanbieders en welzijnsorganisaties om de zorg voor haar oudere inwoners toekomstbestendig te houden.

Dat is ook de reden waarom we bij de paragraaf 'opgroeien in Borne' bij het kopje gezondheidszorg in Borne aandacht besteden aan huisvesting voor deze partijen. D66 Borne wil dat de gemeente zich actief inzet voor goede huisvesting van huisartsen en andere eerstelijns zorgaanbieders, opdat het aantrekkelijk is en blijft om zich in ons dorp te vestigen.

Samen tegen eenzaamheid

Eenzaamheid onder ouderen is een steeds groter wordend probleem. D66 Borne wil samen met vrijwilligersorganisaties investeren in ontmoetingsplekken waar mensen laagdrempelig kunnen binnenlopen voor een gezellig bakje koffie en deel kunnen nemen aan uiteenlopende activiteiten.

Ook moet er aandacht zijn voor digitale vaardigheden om altijd mee te kunnen doen en, als dit niet lukt, hierbij ondersteuning aangeboden worden.

Ouderen hebben een rijke ervaring en wijsheid op veel terreinen, zijn betrokken en doen graag mee. D66 Borne wil ouderen betrekken bij beleid en besluitvorming. Zeker waar het gaat over terreinen waar zijzelf bij betrokken zijn, of die betrekking hebben op hun ervaringsgebieden.

D66 Borne kiest voor een toekomst waarin ouder worden geen belemmering is, maar een volwaardige fase van het leven.

Hoofdstuk 6

Duurzaam Borne

Duurzaam Borne

Kernboodschap

Voor D66 Borne gaat verduurzaming over een gezonde leefomgeving. Dat doen wij in gesprek met onze inwoners, per buurt: “wat is er voor u nodig om hier ook over 10 jaar fijn te kunnen wonen?”. Wij beginnen in buurten waar de grootste verbetering voor onze inwoners te halen valt. Opbouwwerkers spelen hierbij een belangrijke rol.

De gemeente voert regie én levert door te investeren in een betere (groene, klimaatadaptieve) openbare ruimte.

Wij gaan uit van energie van, vóór en dóór Borne. Zodat opbrengsten lokaal blijven en ten goede komen aan onze inwoners. Dat lukt alleen als de gemeente nauw samenwerkt met energie-coöperaties.

Duurzaam Borne

Voor D66 Borne is duurzaamheid belangrijk. De focus moet wat ons betreft komende jaren liggen op het stimuleren van kleinschalige projecten met goed haalbare doelstellingen.

Hoe gaat D66 Borne dit realiseren?

- Aan de hand van een duurzaamheidsscan van de gemeente Borne en bestaande gegevens wordt wijk per wijk beoordeeld. Waar met eenvoudige aanpassingen of investeringen zo snel mogelijk zo groot mogelijke duurzaamheidsresultaten te behalen zijn. Wij denken daarbij aan het collectief isoleren van huizen met een slecht energielabel of het aanleggen van gezamenlijke zonnepanelen waarmee een straat of een wijk samen van goedkope en duurzame energie kunnen profiteren.
- De prioriteit ligt in Borne bij het deel van onze woningvoorraad dat oud is. En met oud bedoelen we: van vóór 1980. Deze lenen zich prima voor praktische verbeteringen. We willen dan ook dat de gemeente actief met bewoners en belanghebbenden in gesprek gaat om samen stappen te nemen.
- Ook willen we dat duurzame energie projecten op of rond het grondgebied van Borne volledig ten goede komen aan de bewoners van Borne.
- Windmolens op of nabij landgoed Twickel vinden wij geen goed idee.
- We steunen de Biogasinstallatie in Zenderen (vanuit mest) maar wel met als voorwaarde dat een substantieel deel van het gas ten goede komt aan een betaalbaar lokaal warmtenet.
- D66 Borne hecht ook veel waarde aan het in publiek (gemeente of energiecoöperaties) bezit houden en ook vanuit publieke middelen ontwikkelen van projecten voor duurzame energie. Daarmee kunnen onze inwoners profiteren van de opbrengsten hiervan.
- Wij zijn voor het uitbreiden van zonne-energie. Daarbij hebben we een sterke voorkeur voor zon-op-dak. Uitgangspunt voor ons is dat energie zoveel mogelijk direct en lokaal wordt gebruikt.

- Wij willen de openbare ruimte sterk vergroenen. Door klimaat veranderingen wordt het soms (maar steeds vaker) heel heet of kan het heel hard en veel gaan regenen. Groen in de publieke ruimte is voor beide problemen een perfecte oplossing. Groene oppervlakten laten vocht door bij momenten van veel regen. Er kunnen ook heel eenvoudig grotere en kleinere bufferoppervlaktes worden ingericht om hemelwater op te vangen en vast te houden zodat het in de bodem in kan dalen. Dit kan zijn in grootschaligere oppervlakten als wadi's en buffervijvers op bepaalde plaatsen maar het kan ook heel kleinschalig door langs gevels kleinschalige groenstroken te stimuleren en kleine groenstroken aan te leggen op sterk versteende plaatsen.
- Door ook op zo veel mogelijk plaatsten bomen te planten zorgen we ervoor dat in warme periodes de bodem minder verhit wordt waardoor verdamping wordt tegen gegaan. Ook dragen bomen heel sterk bij aan de vermindering van hitte stress. Daarom stellen we ook voor om waar mogelijk parkeergelegenheid in dicht bebouwde wijken te beperken en meer ruimte op te laten voor het planten van bomen. D66 is van mening dat er bij het kappen van bomen een norm moet worden gesteld van minimaal 2 nieuw geplante bomen voor het kappen van 1 boom.
- Elke straat moet een duidelijke richtlijn hebben voor het aanleggen van gevelgroen en de gemeente moet deze mogelijkheden actief onder de aandacht brengen van de bewoners. De gemeente kan ook ondersteunen door bij kleinschalige gevelgroen of bomen plant acties dit groen tegen kostprijs ter beschikking te stellen. Zelfwerkzaamheid heeft volgens D66 Borne heel veel positieve bijwerkingen. Niet alleen wordt de woonomgeving groener en gezonder, ook ontstaat er meer sociale samenhang in de buurt of wijk en verhogen ze de betrokkenheid van bewoners bij hun eigen omgeving. Mooie voorbeelden hiervan zijn ook in Borne al te vinden. De eerder genoemde **opbouwwerkers** kunnen hierbij een belangrijke verbindende rol spelen.

Afval in Borne

In onze gemeente bieden de inwoners hun afval gescheiden aan, de zogenaamde bronscheiding. In een aantal gemeenten in Nederland is nascheiding ingevoerd. Dat betekent dat soorten afval pas ná het ophalen machinaal worden gescheiden, bijvoorbeeld PMD van restafval. Of het ene systeem beter is dan het andere, is nog omstreden. TwenteMilieu onderzoekt momenteel of men kan overstappen op nascheiding. Wat de uitkomst van dat onderzoek ook is: D66 Borne wil dat de manier van inzameling van afval voor de inwoners zo gemakkelijk mogelijk wordt gemaakt en niet wordt bemoeilijkt. In het laatste geval ontstaat er afvaldumping en zwerfvuil; beide zijn zeer ongewenst. De gemeente en niet TwenteMilieu heeft hierin een sturende rol. D66 wil ook dat oud papier, zoals vroeger, weer wordt opgehaald en niet moet worden weggebracht. Dat laatste is voor veel inwoners een probleem.

Hoofdstuk 7

Veiligheid in Borne

Veiligheid in Borne

Kernboodschap

Vrij zijn begint met je veilig voelen. D66 Borne wil een gemeente waar iedereen vrij en zonder angst kan leven. Veiligheid ontstaat waar mensen elkaar kennen, waar problemen vroeg worden gesignaleerd en aangepakt en waar de overheid nabij is wanneer dat nodig is. Wij kiezen voor een veilige, open en sociale gemeenschap. Veiligheid voor vrouwen is daarbij een belangrijk speerpunt.

Onze keuzes voor een veiliger Borne

- Vindbare opbouwwerkers, die tijd hebben om inwoners te kennen en samenwerkingen in de buurt op te bouwen.
- Veilige en prettige wijken dankzij goede verlichting, schone straten en slimme inrichting van de openbare ruimte.
- Kansen voor jongeren met sport, cultuur, begeleiding en preventieve ondersteuning, ook door jongerenwerkers.
- Digitale veiligheid voor iedereen via voorlichting, trainingen en hulp bij online fraude en misbruik.
- Aanpak van ondermijning met alert toezicht en samenwerking met ondernemers en regionale partners.
- Sterke sociale basis met toegankelijk wijkteam, aandacht voor mentale gezondheid.

Vrouw & Veiligheid: aanpak femicide

Elke vrouw heeft recht op vrijheid zonder angst. Geweld tegen vrouwen – waaronder femicide – is een structureel probleem, ook in Borne, dat aandacht, erkenning en daadkracht vraagt. D66 Borne kiest voor een aanpak die vrouwen beschermt, dadergedrag stopt en normen blijvend verandert.

Onze aanpak voor vrouwveiligheid:

- Lokale uitvoering van landelijke programma's tegen huiselijk geweld, femicide en afhankelijkheidsrelaties.
- Professionals trainen in het herkennen van signalen van partnergeweld, stalking en eengerelateerd geweld.
- Directe en veilige hulp: snelle toegang tot opvang, juridisch advies en een gemeentelijke vertrouwenspersoon, ook anoniem!!
- Aanpak straatintimidatie door laagdrempelig melden, consequente opvolging en zichtbare preventie.
- Veilige routes voor vrouwen met betere verlichting, open zichtlijnen en structurele aandacht voor plekken die onveilig voelen.
- Bewustwording op scholen, sportclubs en verenigingen over consent, gelijkwaardigheid en gezonde relaties, opvoeders daarin meenemen!
- Tegengaan van digitale intimidatie, zoals dreiging, stalking of het verspreiden van privébeelden, met goede en toegankelijke meldprocedures, waarbij zo nodig begeleiding voor handen is
- Burgers meenemen in het herkennen en de weg wijzen hoe en waar signalen gemeld kunnen worden.

Hoofdstuk 8

De gemeente

De gemeente

Kernboodschap

D66 wil dat we in Borne uitgaan van “ongelijk investeren voor gelijke kansen”. Dat betekent dat we dáár investeren waar dat het meeste bijdraagt aan het welzijn van onze inwoners.

D66 Borne wil dat onze inwoners de gemeente vertrouwen. Dat vereist dat de gemeente werkt volgens het principe ‘zeg wat je doet, en doe wat je zegt’. Duidelijkheid over wát er besloten wordt, door wíe en wanneer. Inclusief goed vindbare informatie over de voortgang van projecten.

Een fijne gemeente maak je samen: D66 wil investeren in gemeenschapszin, via opbouwwerkers. Investeren in vertrouwen. Daar hoort ook handhaving bij: regels zonder handhaving zijn niet geloofwaardig.

Inzetten op Brede Welvaart

Brede welvaart is meer dan alleen economische welvaart. Het gaat over hoe mensen hun leven en de kwaliteit van hun leefomgeving ervaren, nu en in de toekomst, maar ook hier en op andere plaatsen. Denk bijvoorbeeld aan een goede gezondheid, veiligheid, een passend huis, prettig samenleven, een geschikte baan of voldoende vrijetijd. (Bron: CBS)

Er komt veel op de gemeente af, en gemeentelijke financiën staan overal onder druk. Dat vraagt om heldere keuzes. Wij hanteren daarbij een helder richtsnoer: wij willen investeren waar dat het meeste bijdraagt aan de brede welvaart van onze inwoners. En dús beginnen wij op plaatsen waar onze inwoners dat het hardst nodig hebben. Dat is wat wij bedoelen met “ongelijk investeren voor gelijke kansen”.

Dat vraagt ook wat van de gemeente: wij willen dat voor alle buurten goed in beeld gebracht wordt hoe die buurt hierop scoort.

En als we deze systematiek hanteren voor de gehele gemeentelijke begroting (de zogenaamde programmabegroting) kunnen we ook over de jaren heen goed volgen hoe de gemeente hierop scoort.

Vergroten van vertrouwen

D66 Borne wil dat onze inwoners de gemeente vertrouwen. Dat begint bij ongelijk investeren voor gelijke kansen” en vereist dat de gemeente werkt volgens het principe ‘zeg wat je doet, en doe wat je zegt’. Duidelijkheid over wát er besloten wordt, door wíe en wanneer. Inclusief goed vindbare informatie over de voortgang van projecten.

Het vergroten van vertrouwen vraagt ook dat onze inwoners mee kunnen beslissen waar dat zinvol is, dat ze – buiten verkiezingen – echt wat te zeggen hebben. De gemeenteraad is het hoogste orgaan, en beslist waaraan de gemeente geld besteedt en waarom. Dat zijn politieke keuzes, (het zogenaamde why, het ‘waarom’).

Over het how – het ‘hoe’ – kunnen we duidelijk zijn: met inwoners en andere partners. Zodat het what, dus de concrete maatregelen, goed afgestemd zijn op de wensen en behoeften van een buurt. Onze inwoners kennen hun leefomgeving tenslotte het beste!

Investeren in gemeenschapszin...

Een fijne gemeente maak je samen. Niet in al onze buurten komen initiatieven spontaan tot stand. Ook in onze gemeente zijn er genoeg huishoudens die dagelijks moeten knokken om het hoofd boven water te houden. Als je in die situatie zit, heb je niet de ruimte om ook nog eens actief te zijn in je straat of buurt om bij te dragen aan een fijnere leefomgeving. Dat mogen we niet van (al) onze inwoners vragen. D66 Borne wil daarom investeren in gemeenschapszin, via opbouwwerkers.

... en ook in handhaving

D66 Borne wil onze inwoners ondersteunen waar dat nodig is. Actief investeren in vertrouwen. Daar hoort ook bij dat we ingrijpen als dat vertrouwen bewust geschonden wordt. Dus willen wij de afdeling handhaving versterken. Immers: regels zonder handhaving zijn niet geloofwaardig.

Hoofdstuk 9

De vijf Richtingwijzers van D66

De vijf Richtingwijzers van D66

Dit verkiezingsprogramma is – uiteraard – niet volledig. En wij kunnen ons voorstellen dat u graag wil weten hoe D66 met onderwerpen omgaat die niet genoemd zijn.

D66 heeft een vijftal richtingwijzers die houvast geven bij ideeënvorming in onze partij, en dus ook voor D66 Borne. Deze vijf richtingwijzers zijn:

1. Vertrouw op de eigen kracht van mensen

Mensen zijn zó creatief dat ze steeds opnieuw zelf oplossingen verzinnen. Wij willen dat de overheid deze kracht, vindingrijkheid en creativiteit van mensen ondersteunt en ruimte geeft. De sleutel voor verandering ligt bij mensen zelf en wij willen dat de overheid dat ondersteunt en mogelijk maakt (en dus niet overneemt): wat mensen voor zichzelf en anderen kunnen doen is belangrijker en effectiever dan wat de overheid kan doen.

2. Koester de grondrechten en de gedeelde waarden

De fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid vóór en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst. Lichamelijke integriteit, geweldloze oplossing van belangenconflicten en een respectvol gehanteerde vrijheid van meningsvorming en -uiting, inclusief respect voor onze democratische rechtsstaat, zijn voor ons centrale waarden. Die waarden zijn universeel en zonder meer bovengeschild. Wij beschermen de grondrechten van onszelf en anderen.

3. Beloon prestatie en deel de welvaart

Mensen zijn niet gelijk, wél gelijkwaardig. Mensen zijn verschillend en wij willen dat de overheid ruimte laat voor die verschillen. Wij streven naar economische zelfstandigheid voor zoveel mogelijk mensen en vinden dat mensen die uitmuntend presteren daarvoor een beloning verdienen. Wij willen een dynamische, open samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn eigen beslissingen te nemen en iedereen zich op zijn eigen manier kan ontwikkelen. Wij vinden het vanzelfsprekend om welvaart met elkaar te delen. We willen dat zoveel mogelijk mensen meedoen in het maatschappelijk en economisch proces, want daar worden we allemaal beter van. Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

4. Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving

Wij willen de wereld om ons heen tegemoet treden met respect en mededogen. Dat geldt voor de mensen om ons heen en voor onze omgeving. De aarde is niet van ons en dus geen gebruiksartikel. We willen stoppen met het uitputten en vervuilen van onze leefomgeving. We willen dat in de discussie over natuur en milieu niet het behoud, maar de aantasting van natuur en milieu beargumenteerd wordt.

5. Denk en handel internationaal

Samenlevingen zijn op steeds meer verschillende manieren met elkaar verbonden. Wij staan open voor de gehele wereld en sluiten niemand uit. Bij alles wat we doen, vragen we ons steeds af welke effecten dat heeft op anderen in deze wereld, nu en in de toekomst. Wij onderkennen dat Europa steeds meer ons binnenland wordt. Internationale samenwerking en economische vooruitgang zijn de sleutels naar een wereld met minder oorlog en conflicten. Daarbij handelen wij steeds pragmatisch, nuchter en op basis van feiten.

D66